

stadslyceum

lyceum atheneum havo

CENTRAAL EXAMEN ATHENEUM 6 2026

EXAMENPLANNING

Maak een examenplanning voor jezelf waarbij je denkt aan de onderdelen:

- ▲ leren
- ▲ oefenen (met examens en examentijd)
- ▲ controleren (nakijken)

De planning moet wel bij jou passen dus maak een planning die realistisch is, afgestemd is op het aantal uren dat jij per dag kan studeren, die rekening houdt met de beschikbare tijd tot de toets (SMART) en die een oplossing biedt voor het geval jij je planning niet haalt.

CENTRAAL EXAMEN 2026**Atheneum****Eerste tijdvak 2026**

Datum	Vak	Tijd
Vrijdag 8 mei 2026	Kunst Algemeen	09:00 – 12:00
	Bedrijfseconomie	13.30 – 16.30
Maandag 11 mei 2026	Geschiedenis	09:00 – 12:00
	Natuurkunde	13.30 – 16.30
Dinsdag 12 mei 2026		
	Nederlands	13.30 – 16.30
Woensdag 13 mei 2026	Filosofie	09.00 – 12.00
	Wiskunde A,B,C	13.30 – 16.30
Maandag 18 mei 2026	Duits	09.00 – 11.30
	Aardrijkskunde	13.30 – 16.30
Dinsdag 19 mei 2026	Latijn	9.00-12.00
	Scheikunde	13.30 – 16.30
Woensdag 20 mei 2026		
	Engels	13.30 – 16.00
Donderdag 21 mei 2026		
	Economie	13.30 – 16.30
Vrijdag 22 mei 2026		
	Biologie	13.30 – 16.30
Dinsdag 26 mei 2026		
	Frans	13.30 – 16.00
Woensdag 27 mei 2026	Russisch	09:00 – 11:30
	Arabisch, Spaans, Turks	13.30-16.00

Datum	Vak	Tijd
Dinsdag 16 juni 2026		
	Frans Natuurkunde Scheikunde	13.30-16.00 13.30-16.30 13.30-16.30
Woensdag 17 juni 2026		
	Economie Nederlands Wiskunde A Wiskunde C	13.30-16.30 13.30-16.30 13.30-16.30 13.30-16.30
Donderdag 18 juni 2026	Arabisch Russisch Turks	09.00-11.30 09.00-11.30 09.00-11.30
	Aardrijkskunde Geschiedenis Wiskunde B	13.30-16.30 13.30-16.30 13.30-16.30
Vrijdag 19 juni 2026		
	Filosofie Kunst Algemeen	13.30-16.30 13.30-16.30
Maandag 22 juni 2026		
	Engels Bedrijfseconomie Latijn	13.30-16.00 13.30-16.30 13.30-16.30
Dinsdag 23 juni 2026		
	Duits Biologie	13.30-16.00 13.30-16.30

Algemeen:

- Zorg dat je een kwartier voor aanvang van de examens in de juiste zaal aanwezig bent. Het afnamerooster staat op de vorige bladzijdes.
- Het zalenrooster kan pas vlak voor het examen worden gepubliceerd, hou daarvoor Zermelo in de gaten.
- Ga voor aanvang van de examens nog even naar het toilet.
- Er mogen geen mobiele gegevensdragers, mobiele telefoons, smartwatches, I-pads, etc, meegenomen worden in de examenzaal. Zet deze van te voren uit en berg deze goed op of laat ze gewoon thuis. Ook je jas en tas mogen niet mee in de examenzaal.
- Horloges zijn ook niet toegestaan in de examenzaal. Voor in de examenzaal hangt een grote klok.
- Mocht je door ziekte of andere omstandigheden beslist niet kunnen komen, dan moet je wettelijk vertegenwoordiger je ruimschoots voor de examenzitting begint, per mail afmelden bij de examencommissie: examen.stadslyceum@o2q2.nl. Hierbij moet duidelijk vermeld worden wat de reden van afwezigheid is.
- Zorg dat je op tijd komt. Als je te laat komt, krijg je aan het eind geen extra tijd. Als je meer dan 30 minuten te laat komt mag je niet meer in de examenzaal toegelaten worden.
- Voor alle hulpmiddelen die je zelf meeneemt naar de examenzaal geldt dat er niet in geschreven mag zijn en dat er geen papiertjes of stickers in aangebracht mogen zijn.
- Je mag bij elk examen een verklarend Nederlands woordenboek gebruiken. Als je deze wilt gebruiken dan moet je dit woordenboek zelf meenemen. Bij de moderne vreemde talen mag een woordenboek Nederlands–moderne vreemde taal en een woordenboek moderne vreemde taal-Nederlands gebruikt worden. Als je deze wilt gebruiken, dan moet je deze woordenboeken zelf meenemen. Voor alle hulpmiddelen die je zelf meeneemt geldt dat er niet in geschreven mag zijn en dat er geen markers in aangebracht mogen zijn.
- Binassen worden bij het examen uitgedeeld als je deze mag gebruiken. Het gebruik van een eigen Binas is niet toegestaan.
- Voor het examen Latijn maak je gebruik van een woordenboek dat door school wordt uitgedeeld.
- Je moet zelf zorgen voor een rekenmachine en schrijfbenodigdheden, zorg ook voor een reservepen!! Het gebruik van tipp-ex is verboden. Let op: alleen bij wiskunde mag een grafische rekenmachine gebruikt worden. Bij alle andere vakken mag alleen een gewone rekenmachine gebruikt worden. Je mag nooit meer dan één rekenmachine bij je hebben.
- Je grafische rekenmachine moet voorzien zijn van het nieuwste operating system. Je bent er zelf verantwoordelijk voor dat je grafische rekenmachine dit operating system heeft.
- Voor aanvang van het examen wiskunde wordt je rekenmachine in de examenstand gezet. Zorg er daarom voor dat je een half uur van te voren bij de examenzaal aanwezig bent.
- Op het examen moet je schrijven met een pen en maak je tekeningen met potlood.
- Je mag tijdens het eerste uur van het examen niet vertrekken, ook tijdens de laatste 15 minuten mag niemand de examenzaal verlaten.
- Mocht er tijdens het examen iets niet naar wens verlopen, geef dat dan direct aan bij de surveillant.

Op de volgende bladzijden vind je per vak wat je moet kunnen en kennen voor het examen. De verschillende vakken staan daarbij op chronologisch volgorde.

Heel veel succes met je examens,

Namens het examensecretariaat,
Monique Ankoné -examensecretaris
Fernanne Ruwette – vice-examensecretaris

De onderwerpen zijn:

Cultuur van de Kerk van de 11de t/m de 14de eeuw
Burgerlijke cultuur in de zeventiende eeuw
Cultuur van het moderne in de eerste helft van de 20e eeuw
Massacultuur vanaf 1950
Begrippen kunstbeschouwing van alle disciplines

hoofdstuk 2 De Bespiegeling
hoofdstuk 5 De Bespiegeling
hoofdstuk 8 De Bespiegeling
hoofdstuk 9 De Bespiegeling
opdrachtenboek vanaf blz. 155

De precieze inhoud van de examens van 2026, inclusief accenten binnen elk hoofdstuk vind je hier: <https://www.examenblad.nl/system/files/exam-document/2024-07/syllabus-kunst-algemeen-vwo-2026-versie-2.pdf>

Opzet van het examen: De vragen en bronnen zoals teksten, afbeeldingen, kijk- en luisterfragmenten krijg je te zien en te horen op de computer. Je moet verbanden kunnen leggen en er wordt gevraagd naar het plaatsen van een kunstwerk of opvatting in een maatschappelijke en (kunst)historische context.

Hulpmiddelen bij het examen: Woordenboek en analoge koptelefoon/oortjes (neem deze zelf mee!) en een pen.

Vorbereiding: Leer (jouw samenvattingen van) de teksten uit het tekstboek goed. Bestudeer de uitlegfilmpjes over de leerdoelen per context. Formuleer de leerdoelen in je eigen woorden en leg uit aan een ander of verwoord hardop om te controleren of je de stof begrijpt.

In het digitale tekst- en opdrachtenboek van De Bespiegeling (SOM → studiemateriaal → leermiddelen) staan links naar film- en muziekfragmenten. Neem de moeite om deze te bekijken/beluisteren. Probeer daarbij de kunst steeds in een context te zien. De antwoorden op de vragen uit het opdrachtenboek staan als jaarbijlage in SOM.

Achter in het opdrachtenboek staan de kunstbeschouwelijke begrippen per kunstdiscipline. Deze moet je kennen en kunnen toepassen.

Leer de begrippen of kenmerken van kunststromingen uit je hoofd. Geef jezelf opdrachten, zoals: 'noem de kenmerken van het surrealisme'.

Leer ook toepassingsgericht: bekijk bij een afbeelding van een kunstwerk of je kenmerken van een stroming erin herkent. Stel jezelf vragen, zoals: 'noem drie aspecten van massacultuur die je kunt horen in muziekfragment zus en zo'.

Leer betekenisgericht zodat je de hoofdzaken goed begrijpt en verbanden kunt leggen tussen kunst, kunstwerken, kunstenaars en de historische en maatschappelijke context. Stel jezelf *waarom*-vragen.

Oefen met oude examens via: <https://vo-oefenomgeving.facet.onl>. Daar zie je ook hoe het CE er uit ziet. Let op: soms werkt facet alleen met een microsoft computer. De antwoorden van oude examens vind je op www.examenblad.nl of www.alleexamens.nl.

Succes!

Inge (i.debruine@o2g2.nl), Miriam (m.geerts@o2g2.nl) en Geugie (g.hoogeveen@o2g2.nl)

Te leren theorie (zie ook de leerdoelen in de studiewijzer):

Domein A: Vaardigheden:	H1 t/m H3
Domein B: Van persoon naar rechtspersoon	H5 t/m H13
Domein C: Personeelsbeleid:	H16
Domein D: Financiering:	H18 t/m H21
Domein E: Marketing:	H11 §3; H22 §1,2,5; H23 §1,3,5; H24 §1,2,3,5; H25, H26
Domein F: Financieel Beleid:	H28 t/m H38
Domein G: Verslaggeving:	H39 t/m H45

Opzet van het examen:

- Het examen bestaat uit open vragen. Meestal is de indeling als volgt: Twee grote examenopgaven (met bronnenboekje) en vier á vijf kleinere opgaven.
- Vermeld altijd de uitwerkingen van rekenvragen.
- Als er uitwerkbijlages worden gegeven, vul die zo volledig mogelijk in. Ook wordt vaak gevraagd de uitwerkingen en/of toelichting op de uitwerkbijlage in te vullen.
- De volgorde waarin je deze opgaven maakt is vrij. Binnen een opgave moet je wel de juiste volgorde aanhouden.

Er wordt geen formuleblad gegeven op het examen, met uitzondering van de somformule van een meetkundige reeks. De standaardformules die je moet weten staan vermeld op examenblad.nl. Deze lijst is ook opgenomen in de studiewijzer. Indien voor een examenopgave een andere formule dan een standaardformule nodig is, wordt deze formule gegeven in de opgave.

Hulpmiddelen bij het examen:

- Geodriehoek
- Potlood en gum
- **Standaard** rekenmachine (grafische rekenmachine is niet toegestaan)
- Woordenboek: Let op het woordenboek geeft een letterlijke uitleg van een woord en niet de economische uitleg (denk bijvoorbeeld aan het begrip rente).

Voorbereiding:

- Gebruik voor het leren van de stof de leerdoelen die vermeld staan in de studiewijzer en gebruik het materiaal voor SE I t/m SE III; Deze SE stof samen is ook de stof voor het eindexamen.
- Maak van alle examenhoofdstukken in ieder geval de Zelftoets en de Examenopgaven aan het eind van elk hoofdstuk.
- Examens vanaf 2021 zijn goed oefenmateriaal. In het examenjaar 2021 waren de eerste examens over de huidige examenstof. Daarnaast zijn er voorbeeld examenopgaven VWO en een voorbeeld examen VWO beschikbaar (zie examenblad.nl).
- Leer de standaardformules die vereist zijn en zorg dat je weet wat het betekent en hoe je het toepast door het maken van oefenvragen.
Gebruik bij het beantwoorden zoveel mogelijk de HAND methode.

De beste leermethode is en blijft bij Bedrijfseconomie zo veel mogelijk oefenen en leren te begrijpen wat je doet! Handige sites: Op Somtoday, www.examenblad.nl, www.havovwo.nl.
Voor vragen kun je me altijd mailen (p.clement@o2g2.nl)!

Heel veel succes!

Peter

De stof

Historische context: Steden en burgers in de Lage Landen 1050 – 1700

Historische context: Verlichting 1650 – 1900

Historische context: China 1842-2001

Historische context: Duitsland in Europa 1918 -1991

De kenmerkende aspecten (KA's) van alle tijdvakken

- Leer in elk geval de stofomschrijving. Dit betekent dat je alle gebeurtenissen/ begrippen/ personen/ jaartallen uit deze stofomschrijving moet kennen en kunnen uitleggen.
- Boven de deelvragen staan de kenmerkende aspecten die in de betreffende deelvraag nader uitgewerkt worden.
- De stofomschrijving van alle historische contexten en een toelichting op de kenmerkende aspecten die los staan van de contexten vind je in de syllabus op:
<https://www.examenblad.nl/2026/vwo/vakken/maatschappijvakken/-vwo>.
- Leer de hoofdstukken over de HC's uit Feniks of Samengevat.
- Leer de aantekeningen. De PowerPointpresentaties staan in de studiewijzer.
- Leer de kenmerkende aspecten en zorg dat je deze kan uitleggen (denk hierbij aan de 5W's + hoe + gevolgen). Deze worden eerder in het boek uitgebreid behandeld. Gebruik dit als naslagwerk. Gebruik verder het boekje Samengevat.
- Een korte omschrijving van de KA's vind je in de studiewijzer.
- Bekijk eventueel de filmpjes van WME Geschiedenis of Jort Geschiedenis op youtube. <https://www.youtube.com/@WouterDocent/playlists>
<https://www.youtube.com/user/JORTgeschiedenis>
- In het centraal examen wordt circa 65% van de scorepunten besteed aan vragen die oriëntatiekennis toetsen aan de hand van de specificatie in de historische contexten (dit zijn dus de historische contexten) Circa 35% van de scorepunten wordt besteed aan de toetsing van oriëntatiekennis die niet is gespecificeerd. In de examenvragen over deze niet nader gespecificeerde oriëntatiekennis kunnen *alle* kenmerkende aspecten aan bod komen, dus zowel de kenmerkende aspecten die terugkomen in een historische context als de kenmerkende aspecten die *niet* gekoppeld zijn aan een historische context.
- Bij het CE krijgen jullie een lijst met de kenmerkende aspecten. Deze hoeft je dus niet uit het hoofd te leren, maar het is wel aan te raden om in ieder geval de *verkorte* versies te leren. Je hebt op het examen *geen* tijd om elke keer in de lijst te zoeken naar het juiste kenmerkende aspect. Leer ze dus per tijdvak (tv01=3 KA, tv02=5 KA etc)
Als bij een vraag één van de kenmerkende aspecten wordt gevraagd, moet je de hele tekst opschrijven of dat deel ervan dat relevant is voor de beantwoording van de vraag (er zijn kenmerkende aspecten die uit meerdere onderdelen bestaan).
Je mag dus *niet* alleen het eerste en het laatste woord opschrijven. Je mag de aspecten ook *niet* verkort samenvatten. (de verkorte aspecten die je leert zijn dus alleen een hulpmiddel om snel te kunnen werken!!)
- Nadat je het kenmerkend aspect hebt opgeschreven moet je *altijd* een uitleg geven.
- Aan het eind van de hoofdstukken in Feniks staan oefentoetsen.
Heb je daarna nog vragen, stuur dan een mail naar je docent.
- Oude examens staan op: www.examenblad.nl. De examens vanaf 2022 gaan over dezelfde stof als die van dit jaar.

Imke Poutsma; i.poutsma@o2g2.nl

Arjen Zelders: a.zelders@o2g2.nl

Te leren stof:

Voor het centraal examen moet je de stof uit het atheneum 4, atheneum 5 en atheneum 6 boek Systematische Natuurkunde beheersen. Hieronder een overzicht met de domeinen die op het examen kunnen worden getoetst, gecombineerd met de hoofdstukken uit de lesboeken:

Hoofdstuk 1:	Domein A	Hoofdstuk 8:	Domein C ₂
Hoofdstuk 2:	Domein C ₁ en H	Hoofdstuk 9:	Domein B ₁
Hoofdstuk 3:	Domein C ₁ en H	Hoofdstuk 10:	Domein D ₂
Hoofdstuk 4:	wordt niet in het CE getoetst	Hoofdstuk 11:	Domein B ₂
Hoofdstuk 5:	Domein D ₁	Hoofdstuk 12:	Domein E ₂
Hoofdstuk 6:	wordt niet in het CE getoetst	Hoofdstuk 13:	Domein F ₁
Hoofdstuk 7:	Domein C ₁ , C ₃ en H		

Opzet van het examen:

- Het examen bestaat uit open vragen. Circa 24 t/m 30 vragen
- De vragen zijn vaak rond een praktijk voorbeeld opgebouwd, met daarbij vragen uit verschillende domeinen van de natuurkunde. Het liefst zijn deze domeinen gecombineerd.
- Vaak veel tekst en ook vaak plaatjes/grafieken. Daaruit kun je belangrijke informatie halen! Staat er in de tekst **bepaal** dan weet je dat jij iets af moet lezen in een grafiek/tabel/tekening of iets moet opmeten.

Hulpmiddelen bij het examen:

- Een rekenmachine (geen grafische rekenmachine)
- Binas van school
- Een **hele** geodriehoek
- Een passer
- Een **scherp** potlood en een puntenslijper of een vulpotlood
- Eventueel een arceerstift om belangrijke gegevens in de tekst te arceren

Voorbereiding:

- Veel examenopgaven maken: zie www.natuurkundeuitgelegd.nl, of www.eindexamen.nl
- Boeken Systematische Natuurkunde atheneum 4, atheneum 5 en atheneum 6.
- Bekijk nog een keer de syllabus; kun en ken je alles wat van je gevraagd wordt?
- Bekijk nog een keer de BiNaS. Welke tabellen heb je vaak nodig en waar vind je die?

Aandachtspunten

- Begin je examen met een paar vragen te maken die je makkelijk vindt, ook al is dat pas vraag 14. Zo kom je er lekker in en krijg je zelfvertrouwen.
- Lees de stukken tekst aandachtig en arceer evt. gegevens. Vergeet de 'verborgen' gegevens niet.
- Maak gebruik van tabellen/tekeningen/grafieken. Ze staan er niet voor de sier!
- Op het examen zullen altijd nieuwe formules of grootheden voorkomen die je nog nooit gezien hebt. Raak hiervan niet in paniek. Je moet met de kennis die je hebt, de vragen kunnen oplossen.
- Blijf niet te lang hangen bij een vraag, je kunt je tijd beter besteden aan vragen die misschien makkelijker gaan.
- Laat je niet uit het veld slaan door stapelvragen. Gewoon doorredeneren/rekenen ook al weet je zeker dat je antwoord van de vorige vraag fout is. Je krijgt wel de punten voor de volgende vragen als je die op de juiste manier hebt opgelost.
- Denk eraan dat je bij redeneervragen tussen(denk)stappen opschrijft.
- Let op significantie en de eenheden. Neem op het laatst nog 10 minuten om deze te controleren. Hiermee win je vaak meer punten dan op het laatst nog snel een vraag te beantwoorden.

Voor een afspraak voor extra uitleg, hulp en/of informatie kun je contact opnemen met Sten Jelinek (s.jelinet@o2g2.nl) of Tim Loos (t.loos@o2g2.nl).

Te leren stof:

Uit leerboek Nieuw Nederlands de cursus Eindexamen pag. 338 – 392.
Het materiaal op de Studiewijzer ter aanvulling van Nieuw Nederlands.

Opzet van het examen:

Het examen bestaat vaak uit 1 lange tekst en enkele kortere teksten met vragen die onder meer zijn gericht op argumentatie, samenvatting en betrouwbaarheid.

Er zijn meerkeuze- en open vragen. Let op het maximumaantal woorden bij sommige vragen; daar mag je absoluut niet overheen! Als je de vraag eerst herhaalt, telt dat niet mee voor je aantal woorden. De vragen gaan bijvoorbeeld over de hoofdgedachte, de tekstsoort, de verbanden tussen alinea's, argumentatie en het samenvatten van een of meer alinea's of van het standpunt van de schrijver van de tekst. Soms moet je ook de toonzetting vaststellen of stijlmiddelen kunnen benoemen en beoordelen.

Hulpmiddelen bij het examen:

Je mag een woordenboek Nederlands gebruiken. Dat moet je zelf meenemen.

Vorbereiding:

Lees de theorie van de cursus Eindexamen van het boek Nieuw Nederlands goed door.

In je voorbereiding is het verstandig om gebruik te maken van Examen Sprint. Je kunt dit oefenmateriaal vinden via 'leermiddelen' op de ELO. Op de site www.examenblad.nl staan examens met uitwerkingen van de afgelopen jaren. Vóór 2015 zijn dit wel examens oude stijl! De opdracht voor de samenvattingen zijn in de vernieuwde examens niet meer geleid en de teksten in de nieuwe examens zijn korter! Op www.examenblad.nl vind je ook extra oefensets voor de nieuwe vraagtypen.

Extra lessen:

Je kunt vragen stellen of een afspraak maken via de e-mail:

Mieke (m.lageschaar@o2g2.nl)

Mynke (m.trommelen@o2g2.nl)

Anne Peter (a.vanmuijen@o2g2.nl)

Te leren stof:

- *Syllabus: De vraag naar de mens in relatie tot techniek en wetenschap (versie 2, juli 2023- te vinden op examenblad.nl en in studiewijzer plus op papier uitgedeeld)*
Dit is het eerste jaar dat dit het examenonderwerp is. Het is ook de eerste keer dat het examen gaat over de syllabus en gebaseerd wordt op de syllabus.
Het boek *De vraag naar de mens* heeft geen officiële status. Als er verschil is in de tekst dan is de syllabus bepalend. Het boek is echter wel geschreven over de examenstof in de syllabus en geeft daar ook betrouwbare uitleg over. Je mag in je antwoorden op het examen dus bijvoorbeeld voorbeelden gebruiken uit het boek als dat past bij de vraag.
- Leer niet alleen de eindtermen, maar bestudeer ook de uitleg in de syllabus en de primaire teksten zodat je voorbeelden kunt geven als daarom gevraagd wordt in het eindexamen en zodat je vertrouwd bent met het vocabulaire van de auteurs (en dus mogelijk van de examenmakers).
- voor de volledigheid, niet noodzakelijk: op p. 64-65 van de syllabus kun je nalezen wat je moet weten van de andere domeinen. Dit zijn heel algemene zinnen. Vraag dus aan mij wat daarmee bedoeld wordt.
- Op p. 66 van de syllabus kun je nalezen wat de vier *centrale filosofische denkvaardigheden* zijn. Deze heb je stap voor stap geleerd in A4, A5 en A6. Als je SE2 en SE3 met succes hebt gedaan, dan beheers je deze vaardigheden dus.

Opzet van het examen:

- Het eindexamen bestaat uit een paar opgaven (meestal 3 of 4) met stukjes tekst als bron en als inleiding op de vraag, met bij iedere opgave een aantal vragen. Vergelijkbaar met SE2 en SE3 wat dat betreft.
- Je zult veel stof moeten toepassen op de teksten, vergelijkingen tussen verschillende opvattingen moeten maken, en een eigen mening moeten beargumenteren.
- Lees de vragen op het eindexamen heel goed. Een vraag bestaat vaak uit twee of drie deelvragen. Let dus goed op dat je niets vergeet of over het hoofd ziet. Verwijs naar de bron/tekst als daar om gevraagd wordt. Let erop dat je in je antwoord het vocabulaire van het gevraagde standpunt gebruikt. Leg belangrijke begrippen *kort* uit; ook als daar niet expliciet om gevraagd wordt.
- Schrijf bij lange antwoorden eerst een kladversie (heel kort, met steekwoorden) van je antwoord en schrijf daarna pas je definitieve antwoord op. Hierdoor orden je je gedachten.
- Werk argumenten goed uit. Geef niet meer voorbeelden of argumenten dan er gevraagd worden.
- Zet geen vraagtekens e.d. in de kantlijn bij antwoorden waarover je twijfelt maar maak een kladblaadje.

Hulpmiddelen bij het examen:

- Neem een woordenboek Nederlands mee! Let op: de filosofische betekenis is soms anders dan in een woordenboek staat; op het examen is (net als bij de SE-toetsen de filosofische leidend). Maak dus een begrippenlijst van termen zodat je die kan leren.

Vorbereiding:

- Bekijk de PowerPoints aandachtig, leer je aantekeningen/samenvatting en
- Bedenk wat je beter wil snappen/kunnen en gebruik daarvoor het boek. Gebruik ook het boek voor voorbeelden en het vocabulaire van de auteurs (zie bij *Te leren Stof*).
- Gebruik filmpjes waarvan je weet dat die betrouwbaar zijn; check dat bij twijfel bij de docent.
- Maak voor jezelf een goed overzicht van de theorieën en ideeën per filosoof en zet de belangrijkste kenmerken voor jezelf op een rijtje. Dit voorkomt dat je op het examen de filosofen en ideeën doorelkaar gaat halen.
- Werk voor jezelf ook de eerste algemene eindtermen uit. Deze zijn een goede oefening..
- Ga naar de examentraining(en) aangeboden op deze school.

Extra lessen:

Heb je nog vragen over de stof, mail dan om een afspraak te maken: v.bekkering@o2g2.nl

Te leren stof:

De kennis die bekend wordt verondersteld betreft uit de delen Moderne Wiskunde VWO A/C 1, 2, 3 en 4 de volgende hoofdstukken: H1, H2, H4, H5, H6, H8A, H9, H12, H14, H16, H18, H19, H20, H21, H22, hoofdstuk examenvoorbereiding.

De hoofdonderwerpen zijn algebra, verbanden, goniometrie, helling, afgeleide, telproblemen en rijen. Daarnaast wordt er ook een beroep gedaan op de algemene wiskundige vaardigheden.

Voor de exacte eindtermen zie syllabus VWO Wiskunde A via:

[examenprogramma_wiskunde_a_vwo.pdf](#)

Opzet van het examen:

Het examen bestaat uitsluitend uit open vragen. Op het examen kunnen vragen gesteld worden over de te leren hoofdstukken. Je kunt vooral veel vragen verwachten over algebra, maar daarnaast komen er ook vragen over rijen, handig tellen en sinusoïden.

Er wordt van je verwacht dat je wiskundig de weg weet te vinden in vrij uitgebreide verhaalsommen met veel informatie waarbij je moet kunnen bepalen wat relevant is voor de oplossing van de opgave en wat niet.

Hulpmiddelen bij het examen:

- Grafische Rekenmachine, zelf meenemen (voor het examen wordt deze in examenstand gezet – kom OP TIJD naar het CE). **Zorg ervoor dat je GR is opgeladen.**
- Geodriehoek
- Passer
- Pen, potlood en gum
- Op de tweede bladzijde van het examen wordt een formulelijst afgedrukt.

Voorbereiding:

- Neem de theorieblokken in hoofdstuk Examenvoorbereiding nog eens door en probeer op die manier eventuele hiaten in je kennis op te sporen. Als je daar dingen tegenkomt die je niet snapt, dan kun je terugbladeren naar de bijbehorende paragrafen in de andere hoofdstukken.
- Maak (nogmaals) de opdrachten die in hoofdstuk Examenvoorbereiding van het boek staan.
- Probeer overzichtelijk te werken en schrijf leesbaar met zwarte of blauwe pen. Er is voldoende papier om te gebruiken en er is vaak een uitwerkbijlage.
- Maak minstens 2 complete recente oude examens van wiskunde A om gevoel te krijgen voor de vraagstelling en ook om je eigen leesvaardigheid aan te scherpen.
Via wiskunde-examens.nl kun je alle oude examens downloaden. Kies hiervoor uit de examens vanaf 2019.
- Wees kritisch op je eigen werk en kijk of het wat betreft notatie en nauwkeurigheid voldoet aan de eisen en kijk vooral goed of je de gestelde vraag wel volledig hebt beantwoord.
- Moet je ergens een vergelijking oplossen, noteer dan eerst de volledige vergelijking. Dit is vaak al het eerste scorepunt. Los vergelijkingen zoveel mogelijk met de GR op, dit scheelt een hoop kostbare tijd.
- Rond zo weinig mogelijk tussentijds af. Let bij je eindantwoord goed op hoeveel decimalen er moet worden afgerond.
- Zorg ervoor dat je GR is ingesteld op RADIALEN en controleer dit nog even nadat je GR bij het begin van het examen in de examenstand is gezet.

Extra lessen:

Wil je nog wat vragen, dat mag natuurlijk altijd. Maar om te voorkomen dat je voor niks naar school komt, is het handig om eerst even een afspraak te maken met je vakdocent: Léon Tolboom

l.t.m.tolboom@o2g2.nl of Ingrid Veening i.veening@o2g2.nl

Te leren stof:

- Algemene vaardigheden
- Functies, grafieken en vergelijkingen
- Differentiëren
- Integreren
- Exponentiële en logaritmische functies
- Goniometrie
- Meetkunde en vectoren
- Lijnen en cirkels
- Bewegingsvergelijkingen

Opzet van het examen:

Het examen bevat uitsluitend open opgaven die schriftelijk worden beantwoord.

Hulpmiddelen bij het examen:

- Pen, potlood, gum, geodriehoek en passer.
- Op de tweede bladzijde van het examen staan de som- en verschilformules en de verdubbelingsformules afgedrukt, zie ook blz 229 van deel 4.
- Grafische rekenmachine in de examenstand. Bij de ingang van de examenzaal wordt deze in examenstand gezet – dit kost even tijd, kom daarom OP TIJD naar het CE.
- Zorg ervoor dat je rekenmachine (een dag voor het eindexamen) helemaal opgeladen is.

Voorbereiding:

- Gebruik het hoofdstuk “Examentraining” uit deel 4 vanaf blz 157 om je voor te bereiden. Elk onderdeel wordt kort herhaald en er staan voorbeeldopgaven bij. Een deel van de oefenopgaven in dit hoofdstuk bestaat uit oude examenopgaven. Oefen vooral veel met deze opgaven om te wennen aan het taalgebruik van de examens.
- Oefen daarnaast ook een paar complete oude examens, bijvoorbeeld de examens vanaf 2021 eerste tijdvak. Deze zijn te vinden via www.wiskunde-examens.nl. Veel oefenen is belangrijk om te wennen aan de vraagstelling in examenopgaven.
- Probeer nauwkeurig te rekenen en let op de bekende examenwerkwoorden zoals “algebraïsch oplossen”, “exact oplossen” en “bereken”. (zie ook blz 230 van deel 4)
- Probeer overzichtelijk te werken en schrijf leesbaar met zwarte of blauwe pen. Er is voldoende papier om te gebruiken en er zijn vaak bijlagen.
- Als je gebruik maakt van de specifieke opties van je GR vermeld dan duidelijk, maar compact, hoe je je GR hebt gebruikt.
- Heb je een uitwerkbijlage verprutst, vraag dan een nieuw exemplaar aan de surveillant en zet een kruis door de verprutste uitwerking.

Vragen:

- Wil je nog vragen stellen? Dat kan natuurlijk, neem van tevoren even per mail contact op met Evert e.wieringa@o2g2.nl of Ingrid i.veening@o2g2.nl zodat je niet voor niks naar school komt. Succes met de voorbereiding!

Te leren stof:

De kennis die bekend wordt verondersteld betreft de delen:

- Moderne Wiskunde VWO A/C deel 1, 2, behalve de hoofdstukken 3, 7, 8A, 10 en 11 (kansrekening verdelingsfunctie, afgeleide en statistiek dus niet).
- Moderne Wiskunde C deel 3 en 4 behalve de hoofdstukken 13 en 15 (binomiale en normale verdeling dus niet).

In grote lijnen gaat het dan om wiskundige vaardigheden betreffend telproblemen, analyse, algebra, veranderingen, vorm en meetkunde (perspectief) en logisch redeneren. Voor alle duidelijkheid, deze opsomming betreft de grote lijnen en is zeker niet volledig! Voor de exacte eindtermen zie syllabus Vwo wiskunde C (te downloaden via www.examenblad.nl)

Opzet van het examen:

Het examen bestaat meestal geheel uit open vragen.

Er wordt van je verwacht dat je wiskundig de weg weet te vinden in vrij uitgebreide verhaalsommen met veel informatie waarbij je moet kunnen bepalen wat relevant is voor de oplossing van de som en wat niet.

Hulpmiddelen bij het examen:

- Grafische Rekenmachine, zelf meenemen (voor het examen wordt deze in examenstand gezet – kom OP TIJD naar het CE). **Zorg ervoor dat je GR is opgeladen.**
- Geo driehoek
- Passer
- Potlood + gum
- Kleurtjes

Voorbereiding:

- Neem de samenvattingen van alle hoofdstukken nog eens door en probeer op die manier eventuele hiaten in je kennis op te sporen.
- Maak (nogmaals) de examentrainingsopdrachten van hoofdstuk “Examenvoorbereiding” uit deel 4.
- Probeer overzichtelijk te werken en schrijf leesbaar. Geef bij redeneringen en constructies duidelijk je stappen aan. Er is voldoende papier om te gebruiken en er zijn vaak bijlagen.
- Oefen veel met de grafische rekenmachine. Besteed aandacht aan de manier waarop je het gebruik van je GR opschrijft.
- Maak minstens 3 complete oude examens van wiskunde C (nieuwe stijl), om gevoel te krijgen voor de vraagstelling, de tijd en ook om je eigen leesvaardigheid aan te scherpen.
- Wees kritisch op je eigen werk en kijk of het wat betreft notatie en nauwkeurigheid voldoet aan de eisen (eenheden, afronden) en kijk vooral goed of je de gestelde vraag wel volledig hebt beantwoord (doe dit ook bij het zelf nakijken van je gemaakte oude examens).
- Bedenk dat de punten vaak gegeven worden voor de te nemen stappen, dus schrijf die tussenstappen op. Ook als je niet tot een eindantwoord komt.
- Streep een antwoord pas weg als je een beter alternatief hebt opgeschreven. Vergeet daarna niet je foute antwoord weg te strepen.

- Moet je ergens een vergelijking oplossen, noteer dan eerst de volledige vergelijking. Dit is vaak al het eerste scorepunt.
- Stel: er staat $t = 0$ in 1970 en je moet iets uitrekenen voor 1984, noteer dan eerst $t = 14$. Vaak een punt waard. Zo ook met andere variabelen.
- Los vergelijkingen, als dat mag, zoveel mogelijk met de GR op, scheelt je een hoop kostbare tijd.
- Houd er rekening mee, dat je zelf snel over klein foutjes heen leest en dat je docent, samen met de 2e corrector bij het nakijken vaak op een lagere score uitkomt.
- De examens en bijbehorende correctiemodellen zijn te downloaden van de site "examenblad.nl".
- Rond zo weinig mogelijk tussentijds af. Let bij je eindantwoord goed op hoeveel decimalen er moet worden afgerond.
- Let zowel bij het aflezen van grafieken, tabellen en verhalen als bij het geven van je antwoord op de eenheden die gebruikt worden.

Wil je nog vragen stellen? Maak een afspraak via de mail met Jan Dassen (ja.dassen@o2g2.nl)

Te leren stof:

- Oude examens. Een examen bestaat uit 10 á 13 teksten met ongeveer 40 vragen.
- SSL-woordenlijst. Dit is een lijst met veel voorkomende woorden uit de examens van de afgelopen jaren.
- Lernlisten D-N en de woordenschat uit jouw leesdossier.
- Het gebruik van jouw woordenboek Duits-Nederlands. Je weet, wat de afkortingen betekenen, waar je sterke werkwoorden kunt opzoeken, etc.

Opzet van het examen:

Het is een leesexamen. De vragen bestaan voor het merendeel (ca 3/4 deel) uit meerkeuzevragen die in het Duits gesteld worden. De rest van de vragen zijn verschillende vormen van open vragen.

Hulpmiddelen bij het examen:

- Woordenboek Duits – Nederlands
- Woordenboek Nederlands – Nederlands (mocht je een vertaling ook in het Nederlands niet kennen).

Voorbereiding:**1. Lezen oefenen:**

Je hebt al kennis gemaakt met de *Abschluss Lesen* in Neue Kontakte online. Je hebt ook in het online-gedeelte de *Examensprint* – zoals de naam al aangeeft: een perfecte cursus voor de laatste voorbereiding. Ook op <http://www.havovwo.nl> of <http://www.examenblad.nl> kun je oefenen met recente en oudere examens Duits. De meest recente examens zijn het handigst om mee te oefenen. Het is absoluut noodzakelijk daarnaast 2 keer een heel examen in 2,5 uur te maken, zodat je een gevoel voor de beschikbare tijd krijgt. Het is handig om een examenbundel te kopen en daarmee aan de slag te gaan: je hebt goede uitwerkingen (waarom is dit antwoord goed en deze niet?); je kunt met makkelijke teksten beginnen en je hebt een overzicht en verschillende woordenlijsten.

2. Begrijpen:

Je hebt veel meerkeuzevragen. Daarnaast een aantal richtig/falsch-vragen, de invulvragen en de echt open vragen waarbij het essentieel is dat je antwoord helder en volledig geformuleerd is. Al deze vragen kunnen inhoudelijk gesproken beoordelingsvragen, conclusievragen, functie vragen of hoofdgedachtenvragen zijn. Kijk bij de oefenexamens welke vragen voor jou bijzonder lastig zijn en oefen deze extra.

Vergeet nooit, dat al je antwoorden een logisch verhaal over een tekst moeten worden, dus dat je de grote lijnen moet snappen (behalve bij een scanvraag, waar je een tijdstip, naam, plaats of dergelijks moet opzoeken). Pas de geleerde leesstrategieën uit de “Abschlusstraining Lesen” in *Neue Kontakte* toe.

3. Leren:

De SSL-woordenlijst met signaalwoorden en vraagstellingen uit examens. In 90% van de opgaven is het antwoord namelijk herkenbaar door een signaalwoord, dus: de beheersing van deze signaalwoorden kan gauw het verschil van één cijferpunt maken. Bovendien is het belangrijk om de vragen goed te begrijpen.

De Lernlisten D-N en de woordenschat van je leesdossiers. Als je een tekst in zijn geheel snel en goed moet kunnen begrijpen kan het erg hinderlijk zijn als je om de haverklap woorden moet opzoeken.

Viel Erfolg!

Anja, Daan en Karen

P.s. Voor vragen kun je ons vanzelfsprekend mailen: a.czibulinski@o2q2.nl, d.smit@o2q2.nl en k.slieker@o2q2.nl.

Te leren stof:

Boeken:

- Buitenland 6 vwo boek, alle CE stof van dit boek
- Buitenland 5 vwo boek, alle CE stof van dit boek
- Buitenland 4 vwo boek, alle CE stof van dit boek

PowerPoints in de studiewijzer
Examensyllabus zie SOM

GOED LEZEN IS HET HALVE WERK!

Tijdens het examen krijg je geen atlas, je ontvangt een kaartenkatern.

Opzet van het examen:

Het examen bestaat grotendeels uit open vragen. De kandidaat krijgt een apart bronnenboekje, kaartenkatern en vragenboekje.

Aanwijzingen voor de kandidaat

Bij een aantal vragen is een cursieve regel achter de eigenlijke vraag opgenomen. In deze cursieve regel staat precies vermeld welke antwoordelementen in het antwoord aanwezig moeten zijn om de maximale score te behalen: vb.

De vragen kunnen om een verklaring vragen, een oorzaak-gevolg-vraag zijn of om een redenering gaan (vergelijken en gevolg/conclusie).

Dat een verklaring een situatiebeschrijving en een algemene regel (= verklarend principe) moet bevatten.

Bij elke vragenreeks wordt gebruik gemaakt van het bronnenboekje en/of kaartenkatern. Men moet dus ook tabellen, grafieken, kaarten etc. kunnen lezen en begrijpen.

Ook het maken van situatietekeningen, dan wel tabellen of grafieken is mogelijk! Algemeen gezien is het aantal vragen groot waarvoor men veel tijd nodig heeft. Tijdnood is mogelijk, maar niet onoverkomelijk.

Hulpmiddelen bij het examen:

Passer

Geo Driehoek Potlood +gum

Gewone Rekenmachine

Markeerstift

Twee kleuren potloden

(rood/blauw) extra pen

Woordenboek Nederlands

Eventueel een nietmachine (als school regelen wij ook dat er nietmachines bij het CE zijn).

Extra info kaarten katern:

Vanaf 2021 mag de atlas niet meer als hulpmiddel worden gebruikt bij het CSE. Er wordt nu gebruik gemaakt van een kaartenkatern. Dit kaartenkatern bevat de benodigde kaarten die 1:1 overgenomen zijn uit de Grote Bosatlas 56e druk of Alcarta. Bij deze losbladige kaarten is alle info zoals titel, legenda etc. vermeld.

Er zijn een aantal vragen aan het College van Toetsen en Examens gesteld over het afschaffen van de atlas en de invloed daarvan. Hieronder de vragen met antwoorden.

- Wat wordt van leerlingen aan topografische kennis verwacht?

In het centraal examen wordt topografische kennis op zichzelf niet getoetst. Een globaal

beeld van de topografie in het algemeen en van Zuid-Amerika is echter wel behulpzaam bij het gebruik van bronnen en kaarten in het CE.

- De atlas bevat informatie over begrippen. Leerlingen moeten deze informatie kennen voor het CE. Denk aan het klimaatsysteem van Koppen, de geologische tijdschaal, de landschapzones en de globale windsystemen.

Voor het CE wordt niet verwacht dat kandidaten deze concepten in detail kennen en kunnen reproduceren. Wel wordt van kandidaten verwacht dat ze bekend zijn met beide concepten en voldoende inzicht hebben om deze te kunnen gebruiken bij het analyseren van een kaart of een bron. Advies van ons: leer het klimaatsysteem van Koppen globaal uit je hoofd.

- Wordt het kaartenkatern gebundeld of geniet?

Het kaartenkatern wordt niet geniet of op een andere wijze gebundeld, vanwege praktische redenen bij het drukproces. Uiteraard mag je het kaartenkatern zelf in een hoekje nieten. Neem je nietmachine mee (als school regelen wij ook dat er nietmachines bij het CE zijn).

Voorbereiding:

- Het kunnen lezen, interpreteren en vergelijken van kaarten is essentieel. Oefen dus oude examens met atlas, ook al krijg je geen atlas bij het examen. Het is namelijk belangrijk dat je leert om kaarten te gebruiken.
- Het kennen van de begrippen is een noodzaak. Je moet daarmee kunnen werken, dus moet je ook weten wat ze betekenen. Dat geldt ook voor de theorieën in beide boeken.
- Let vooral op de vraagstijl en de uitwerkingen van de opgaven. Het oefenen met de vraagstijl is belangrijk. Probeer te begrijpen wat ze van je willen weten. Neem daarvoor een markeerstift en onderstreep dat wat belangrijk is voor het beantwoorden van de vragen. Je weet dat bij beantwoording het eerste antwoord telt. Oefen dan ook met kladpapier om je gedachten te ordenen. Men vraagt niet om bewijs dat je iets gelezen hebt, maar om een antwoord op de vraag.
- Geef altijd antwoord op een vraag ook al moet je gokken.
- Indien er antwoorden zijn die een kaart uit de kaartenkatern bevatten, noteer dan het nummer of de titel van deze kaart.
- Schrijf duidelijk en houd de volgorde van vraagnummers aan.
- Zet nooit een antwoord tussen haakjes, het antwoord wordt niet goed gerekend.

Hulpmiddelen:

- Digitale Buitenland
- Online Bosatlas
- Op internet kun je oude examens vinden die je kunt oefenen. Hieronder twee sites:
 - <https://www.examenblad.nl/2024/vwo/vakken/maatschappijvakken/aardrijkskunde-vwo>
 - <https://www.alleexamens.nl/examens/VWO/Aardrijkskunde/>
- Koop eventueel ook het boekje, het boekje Samengevat.
- Op Youtube ontzettend veel uitleg filmpjes vinden.
- De syllabus van aardrijkskunde per domein staat wat je moet weten.
 - Dit is de website:
https://www.examenblad.nl/system/files/exam-document/2024-07/syllabus-aardrijkskunde-vwo-2026_versie-2.1.pdf

Extra ondersteuningsmomenten:

Met vragen mag je bij Tjeerd Drabe of Jikke Halsema langskomen. Wel altijd eerst een afspraak maken via de mail, t.drabe@o2g2.nl of j.halsema@o2g2.nl

Te leren stof:

De leerstof bestaat de gehele inhoud van het boek 'Amicitia et Virtus', d.w.z. de Latijnse passages, de vertaalde passages, de cultureel-historische achtergronden, stijlmiddelen, verteltechnieken, grammatica, en retorische middelen.

Natuurlijk wordt ook de grammatica en de lijst van onregelmatige werkwoorden bekend verondersteld.

Opzet van het examen:

Het examen bestaat uit 2 delen:

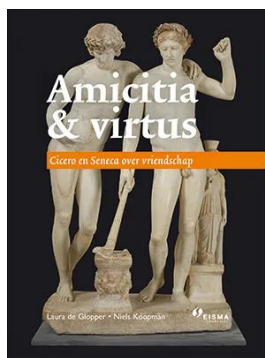
1. vragen bij de (in vertaling) gelezen passages
2. een ongeziene vertaling. Beide delen wegen even zwaar.

Je hebt 3 uur de tijd. Het examen ziet er precies hetzelfde uit als alle toetsen Latijn die je in de bovenbouw al gemaakt hebt.

Hulpmiddelen bij het examen:

*Woordenboek Latijn – Nederlands (wordt door school beschikbaar gesteld)

*Woordenboek Nederlands – Nederlands (mocht je een vertaling ook in het Nederlands niet kennen). Neem zelf potloden en pennen mee en markeerstiften (om de aangetekende woorden in de vertaling te markeren) mee.

Cicero

Seneca

Voorbereiding:

Begin met het doornemen/leren van de **syllabus** (achterin je boek). Dit is de korte samenvatting van alles wat je moet kennen en kunnen. Bedenk dat het nu eenmaal heel veel tijd kost om alle Latijnse passages te kennen.

Begin dus heel erg op tijd. Lees eerst de werkvertaling van een passage door, daarna de werkvertaling met de streeptekst erbij, en tot slot alleen de streeptekst. De passages die je moeilijk vindt kun je natuurlijk nogmaals bekijken en beluisteren in de nakijk filmpjes (in de studiewijzer op Somtoday). Je kent het goed genoeg als je het Latijn als een wat ingewikkelde Engelse tekst kunt lezen.

Als je nog extra wilt oefenen met het vertalen kun je een van de proefvertalingen maken (kijk op Somtoday). Als je hem per mail getypt in Word instuurt, krijg je je werk voorzien van feedback terug.

Extra voorbereiding online:

Op <http://www.superlatijn.nl> vind je extra verdiepende uitleg bij de vertaalde passages Latijn en het pensum in het algemeen.

Als dit niet genoeg is: laat het me weten: m.havenga@o2g2.nl, of natuurlijk via de app.

Tijdens het examen:

Bekijk eerst even het hele examen, zodat je weet wat er allemaal komt. Zorg dat de helft van de tijd reserveert voor de vragen, de andere helft voor de vertaling.

Leg jezelf bij de vragen eerst uit wat er nu eigenlijk gevraagd wordt, en begin je antwoord door een gedeelte van de vraag te herhalen. Als er 1 woord wordt gevraagd, noteer dan ook echt maar 1 woord: alleen het 1^e wordt nagekeken nl.

Bij het maken van de vertaling lees je eerst de inleiding, dan bekijk je de vertaling en de aantekeningen. Bedenk kort wat je verwacht in de te vertalen regels. Pas daarna de vertaalstrategie toe, markeer de aangetekende woorden en vertaal heel precies. Als je alles vertaald hebt lees je nogmaals de inleiding en daarna jouw vertaling. Kijk of het een goed lopende tekst is. Zo niet, kijk dan opnieuw naar de zin die niet lekker loopt.

Tot slot:

Vergeet niet: een succesvol examen begint bij het goede gevoel dat je zelf alles ervoor hebt gedaan om goed voorbereid te zijn. Leer dus niet op het laatste moment (pas) en neem iets te eten en te drinken mee voor tijdens het examen.

Cari examinandi: bonam Fortunam vobis exopto!!!

Monique Havenga

Te leren stof:

Chemie VWO-4, VWO-5 en VWO-6. De syllabus voor scheikunde kun je vinden op <https://www.examenblad.nl/2026/vwo/documenten/syllabus-scheikunde-vwo-2026>
Daar staat precies beschreven wat je moet kennen en kunnen.

Opzet van het examen:

Tussen de 23 en 28 vragen: een aantal rekenvragen, altijd wat reactievergelijkingen opstellen (let op dit moet soms in structuurformules!), en vragen van: leg uit/verklaar/toon aan of leid af.

Hulpmiddelen bij het examen:

Zelf meenemen: gewone rekenmachine en markeerstift
Van school: Binas

Vorbereiding:

- Veel examenopgaven maken: zie www.examenblad.nl
- Boeken Chemie VWO-4, VWO-5, VWO-6 bestuderen
- Eindexamenbundel met belangrijkste elementen examen bestuderen
- Check de syllabus; kun en ken je alles wat van je gevraagd wordt?
- Veel tijdswinst is te behalen door een goed overzicht van je Binas te hebben. Welke tabellen heb je vaak nodig en waar vind je die? Het register achterin goed gebruiken, en bij molmassa's van stoffen eerst de tabel achterin de Binas bekijken; daar staan al van veel stoffen de molmassa's kant en klaar.

Sites om te oefenen:

- <https://www.examen-centraal.nl/niveau/vwo/vak/scheikunde/jaar>
- <https://www.examenblad.nl/2026/vwo/vakken/exacte-vakken/scheikunde-vwo>
- <https://scheikundehavovwo.nl/vwo-4-5-6/vwo-bovenbouw>
- <https://kemia.nl>

Aandachtspunten:

- Geef altijd antwoord op een vraag ook al moet je gokken. Geen vragen open laten dus!
- Tijdens het lezen van teksten, onmiddellijk alle informatie die je relevant lijkt arceren met je markeerstift. Dit scheelt een hoop tijd.
- Op het examen zullen altijd namen van stoffen etc. voorkomen die je nog nooit gehoord hebt. Raak hier niet van in paniek. Je moet met de kennis die je hebt, de vragen kunnen oplossen. Probeer overeenkomsten te zien met stoffen die je wel gehad hebt.
- Reactievergelijkingen moeten altijd kloppend gemaakt worden. Vergeet ook niet te controleren of je stoffen/deeltjes links en rechts van de pijl tegen elkaar weg kunt strepen.
- Blijf niet te lang hangen bij een vraag, je kunt je tijd beter besteden aan vragen die misschien makkelijker gaan.
- Laat je niet uit het veld slaan door stapelvragen. Gewoon doorredeneren/rekenen ook al weet je zeker dat je antwoord van de vorige vraag fout is. Je krijgt wel de punten voor de volgende vragen als je die op de juiste manier hebt opgelost.
- Reken een gegeven massa altijd om in mol (= soms al een punt), reken pH altijd om naar $[H_3O^+]$ (= soms al een punt)
- Stop niet in een rekenvraag als je een bepaalde stap niet meer weet of zeker weet dat je stap fout is, indien je de volgende stappen wel correct doet, krijg je daar wel de punten voor.
- Schrijf alle rekenstappen op!
- Bij leg uit/verklaar/toon aan of leid af vragen duidelijk formuleren en antwoord geven op de gestelde vraag. Spreek jezelf ook niet tegen in je antwoord.
- Controleer bij rekenvragen of je antwoord in het juiste aantal significante cijfers staat, als daarom gevraagd wordt!

Veel succes!
Jorn en Maarten

Voor een afspraak voor extra uitleg, hulp en/of informatie kunnen jullie ons mailen (jorn.groen@o2q2.nl of m.vrouenraets@o2q2.nl)

Te leren stof:

Bij de voorbereiding van dit examen is 'oefenen' de enige manier om de stof te leren. Het examen bestaat uit leesvaardigheid. Ken de signaalwoorden (linking words) goed, ook waar ze toe dienen (oorzaak gevolg, tegenstelling e.d.). Maak goed gebruik van je examenbundel, daarin staan veel verschillende strategieën, tips, woordenlijsten, uitwerkingen, etc.

Opzet van het examen:

In het examen wordt de leesvaardigheid getoetst oftewel tekstbegrip. Het examen bestaat uit verschillende teksten. De vragen bestaan het merendeel (ca 2/3 deel) uit meerkeuze vragen. De rest van de vragen zijn 'open vragen'.

Bij de open vragen moet er soms letterlijk uit de tekst geciteerd worden in het Engels. Soms wordt er gevraagd een "zinsdeel" te citeren: haal dan ook dat deel van de zin aan en niet de hele zin! Er kunnen ook open vragen gesteld worden waarbij je een uitleg moet geven. Dit moet in het Nederlands. Verder zijn er vragen waarin opvattingen worden weergegeven uit de tekst: daar moeten dan in tekst geciteerde personen bij gezocht worden. Ga ook daar zorgvuldig te werk.

Hulpmiddelen bij het examen:

Je mag een woordenboek Engels – Nederlands gebruiken. Dat moet je zelf meenemen.

Voorbereiding:

Er moet vooral veel geoefend worden met tekstbegrip. Je hebt je examenbundel en daarbij kun je op www.examenblad.nl of www.alleexamens.nl (VWO Engels: alle examens + antwoorden) oefenen met oude examens Engels. In de database staan de examens van voorgaande jaren, van de verschillende tijdvakken, met antwoorden (en cijferbepaling). De examens vanaf 2001 zijn het handigst om mee te oefenen.

Werk ter voorbereiding minimaal 1,5 uur achter elkaar om te wennen aan de omstandigheden van het examen. Maak vlak voor de eindexamens minimaal 2 oude examens als oefening. Hoe meer je er maakt, des te beter je wordt in het herkennen van de vragen en relevante informatie. Bekijk ook goed de antwoorden en probeer bij fouten na te gaan waar het juiste antwoord in de tekst staat.

Lees eerst de vraag en zoek dan het antwoord in de tekst. Lees de eerste en laatste zin van de alinea en kijk daarna terug naar de vraag, lees dan pas de hele alinea en beantwoord de vraag.

Bij open vragen: helder formuleren en volledig antwoord geven. Meestal moet je korte antwoorden geven. Let op: meestal moet je deze vragen in het Nederlands beantwoorden.

Bij citaten: duidelijk aangeven waar het begin en waar het einde van het citaat is. (noem de eerste 2 en laatste 2 woorden). Lees de vraag goed door en volg de aanwijzingen.

Contact:

Voor vragen kun je via de mail contact opnemen met:

Henny Smit: h.smit@o2g2.nl

Marianne Baars: m.baars@o2g2.nl

Te leren theorie: (zie ook de leerdoelen in de studiewijzer)

De leerstof uit de katernen:

- Vraag en aanbod
- Markt en overheid
- Speltheorie
- Risico en rendement
- Heden, verleden en toekomst
- Economische groei
- Conjunctuur en economisch beleid

Ga bij je examen pas weg als je zeker weet dat je je resultaat niet meer kunt verbeteren:

Het examen is de helft van je eindcijfer, dus ga hier niet te nonchalant mee om!

Vaardigheden die daarbij getoetst worden zijn onder andere:

- Rekenkundige en grafische vaardigheden; bijvoorbeeld:
 - procent berekenen, berekeningen met indexcijfers, het oplossen van een vergelijking met één onbekende (break even; vraag = aanbod)
- Informatievaardigheden; bijvoorbeeld:
 - de benodigde informatie halen uit bronnen (tekst, tabellen, grafieken, afbeeldingen, het toepassen van economische concepten en begrippen in (nieuwe) contexten)
- Strategisch inzicht; bijvoorbeeld:
 - het onderscheiden van oorzaak en gevolg; van probleem en oplossing; van korte en lange termijn

Opzet van het examen:

Het examen bestaat uit verschillende soorten opgaven:

- Opgaven met open vragen met berekeningen en / of toelichting
- Redeneeropgaven, waarbij je een standpunt moet beargumenteren (gebruik HAND)

Het examen gaat vaak diep in op de stof, niet alle onderwerpen komen altijd aan bod.

Hulpmiddelen bij het examen:

- Geodriehoek
- Pen, potlood en gum
- **Standaard** rekenmachine
- Woordenboek: Let op het woordenboek geeft een letterlijke uitleg en niet de economische uitleg

Voorbereiding:

De beste oefenopgaven zijn oude examenopgaven van de laatste paar jaren via www.examenblad.nl, SE-opgaven en de opgaven uit de oefenbundels voor de SE's. Gebruik het Exceloverzicht Overzicht examenopgaven A6 tm 2025-2.

Probeer de opgaven eerst te maken, zonder de theorie of de standaarduitwerking erbij. Kom je er niet uit, kijk dan of je ze kunt oplossen m.b.v. de stof uit de katernen. Pas als dat allemaal niet helpt dan kun je de uitwerking erbij nemen. Gebruik de powerpoints die in Somtoday staan.

Je kunt ook kijken of je op basis van het eindantwoord kunt beredeneren wat er gedaan is om het antwoord te verkrijgen. Lukt dat niet ga dan na wat je had moeten kennen of kunnen om het antwoord te vinden, zoek dit op in de katernen en maak dat je alsnog eigen.

Valkuilen:

- Als je een grafiek of tabel moet gebruiken, kijk dan goed wat er op de assen / in de kolommen of rijen staat vermeld.
- Het goed lezen van de bronnen en van de vragen scheelt vaak belangrijke punten
- Als er een toelichting wordt gevraagd, doe dat dan! Anders geen punten.

Handige sites: Onze eigen ELO op Somtoday, www.havovwo.nl; en www.examenblad.nl

Succes! Auke

Vragenuur: woensdag 20 mei – 11:10 – 12:40 uur, lokaal volgt nog

Te leren stof:

- Jullie hebben daar uitgebreide informatie over gehad in de les. Op Somtoday staat in de studiewijzer een document met 'examenonderwerpen biologie', waarin beschreven staat van welk boek welke hoofdstukken en paragrafen gedaan moeten / kunnen worden.
- Op de website van examenblad staat de syllabus biologie 2024. Daarin staat welke elementen in het examen worden getoetst en welke bijbehorende begrippen je moet kennen. De syllabus kun je ook vinden op www.examenblad.nl.
- Probeer niet op het laatst nog moeilijke stof te leren die je nog niet snapt. Dit gaat je meestal weinig punten opleveren. Zorg dat je juist de dingen die je wel snapt goed kent. Daar haal je dan alle punten op.

Opzet van het examen:

Ongeveer 40 vragen: meerkeuze en open vragen De vragen zijn ongeveer zo verdeeld

- Het eerste stuk zijn opwarm vragen. Die kosten niet veel tijd, zijn bedoeld om er in te komen.
- Het middendeel bevat de meest uitgebreide vragen. Die kosten tijd, ook omdat ze langere antwoorden vragen
- Het laatste deel, ongeveer de laatste 8 à 10 vragen, gaat sneller. De antwoorden zijn dan korter

Hulpmiddelen bij het examen:

- Gewone rekenmachine; zelf meenemen.
- Binas: van school.

Tips:

- Overweeg het gebruik van een **woordenboek**: deze moet je zelf meenemen. Denk er wel om dat de betekenis van biologische begrippen af kan wijken van het dagelijks taalgebruik. Voorbeeld: symbiose.
- Op de site **biologiepagina.nl** vind je bij 'examen VWO oefenen' uitgebreide tips voor het beantwoorden van verschillende typen examenvragen.
- Lees eerst de vraag en daarna de bijbehorende tekst en geef dan pas een antwoord.
- Als er staat: leg uit op **basis van bron ...** gebruik dan de gegevens uit die bron en niet je algemene biologiekennis.
- Streep op je vragenblad de belangrijke zaken in een vraag aan of markeer ze.
- Let op hoeveel punten je maximaal kunt halen op een vraag. Dit zegt iets over hoe uitgebreid je antwoord moet zijn.
- Bij twijfel over meerkeuzevragen: je eerste antwoord is het beste!
- Geef bij uitlegvragen duidelijk aan hoe '*begin*' en '*eind*' met elkaar in verband staan. Maak korte duidelijke zinnen.
Voorbeeld: Bij eutrofiëring (begin) krijg je teveel algengroei door teveel voedingsstoffen in het water. Daardoor wordt de hoeveelheid licht in het water beperkt. Er komt minder zuurstof in het water. Daardoor sterven andere organismen (eind).
- Verdeel je tijd! Lang nadenken over een vraag waar je 2 punten voor krijgt maar waardoor je drie andere korte vragen die samen 3 punten geven niet beantwoordt? Onhandig!

Vorbereiding:

- Veel opgaven en examenopgaven maken. Zie Biologiepagina.nl en examenblad.nl.
- Niet te veel tijd besteden aan samenvatten!

Te leren stof:

Het examen bestaat uit leesvaardigheid. Er staan 10 à 14 teksten in het examen.

Bij de voorbereiding van het examen Frans is 'oefenen' DE manier om een goede leesvaardigheid te verwerven.

Opzet van het examen:

- Het examen bestaat voor 2/3e uit meerkeuzevragen.
- Een aantal vrai-faux (juist/onjuist) vragen.
- Een paar open vragen.
- Een aantal 'trous'. Probeer eerst in het Nederlands een woord in te vullen en kijk dan naar de geboden keuzes.
- Bij veel teksten staat een illustratie. Daaruit kun je belangrijke informatie halen!
- Er wordt meestal 1 vraag gesteld per alinea.

Hulpmiddelen bij het examen:

- Gezond verstand
- Een recent woordenboek Frans – Nederlands
- Een woordenboek Nederlands- Frans
- ! De woordenboeken moet je zelf meenemen

Voorbereiding:

- Vocabulaire verwerving= gewoon elke dag 10 à 15 minuten EINDEXAMEN VOCABULAIRE leren / herhalen. Hoe meer vocabulaire je beheerst, hoe minder je op hoeft te zoeken en hoe meer tijd je hebt voor je examen. Besteed ook vooral tijd aan de structuurwoorden/signaalwoorden (zie ook woordenlijst!).
- Leren van de onregelmatige werkwoorden en dan vooral de infinitief + voltooid deelwoord (grammatica overzicht uit Référence van Grandes Lignes).
- Vóór het examen moet je in ieder geval 3 proefexamens gemaakt hebben. Probeer deze binnen 2,5 uur te maken, want dat is de tijd die je hebt tijdens je examen. Heb je daarop een onvoldoende dan kun je nog 1 of 2 (of meer!) examens downloaden (www.examenblad.nl). Neem de examentraining 'Lire' (chapitre 7, vanaf p. 70) uit Grandes Lignes, Cahier d'activités B door. Ook kun je op de site van Grandes Lignes de optie 'Examensprint' Frans gebruiken.
- Valkuil: Het onhandig gebruik van het woordenboek. Als je als een wilde begint te bladeren bij het eerste onbekende woord ben je snel de draad van het 'verhaal' kwijt. Onbekende woorden in de vraag moet je wel altijd opzoeken.

Extra lessen of vragen: Op afspraak via mail: fr.dejong@o2g2.nl

Bonne chance!!